

6.5 Dějepis

6.5.1 Charakteristika předmětu

Čtyřleté studium

Obsahové vymezení

Výuka realizuje obsah vzdělávacího oboru Dějepis RVP G a rovněž tematické okruhy průřezových témat Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech RVP G, Multikulturní výchova RVP G a Environmentální výchova RVP G.

Časové a organizační vymezení

Předmět je zařazen do všech ročníků s hodinovou dotací dle následující tabulky:

ročník	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
hodinová dotace	2	2	2	2

Vyučovací předmět dějepis přináší základní poznatky o minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace lidského myšlení skrze historickou zkušenost. Zdůrazňuje základní hodnoty evropské civilizace a pomáhá žákům proniknout do podstaty historických jevů a jejich následků.

Předmět Dějepis úzce souvisí s dalšími předměty – především Seminář z dějepisu pro 3. a 4. ročník, Český jazyk a literatura, Zeměpis, Základy společenských věd, Estetická výchova, Cizí jazyky aj.

Žák je veden k tomu, aby:

- chápal, že historie není uzavřenou jednotkou, není ani shromažďování faktů, ale naprostý základ pro pochopení současnosti,
- chápal historické kořeny společenských jevů, dějů, změn,
- rozlišoval mýty a skutečnost, objektivně posuzoval společenské jevy současnosti i minulosti a rozpoznal myšlenkovou manipulaci,
- cítil úctu k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům,
- získal respekt ke kulturním i jiným odlišnostem mezi lidmi, skupinami a společenstvími.

Výchovné a vzdělávací strategie

- Učitel vede žáky k tomu, aby používali vhodnou literaturu, atlasy, mapy, encyklopedie, internet, aby kriticky hodnotili prameny a aby kvalitně prezentovali své vědomosti.
- Učitel organizuje exkurze na historicky významná místa, návštěvy muzeí apod.
- Učitel zadává žákům referáty a vede je k samostatnému zpracovávání historických dat.
- Učitel klade důraz na mezipředmětové vztahy.
- Žáci se mohou zapojovat do soutěží, akcí, které připravuje sekce dějepisu.

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Obor vzdělávacích oblastí: DĚJEPIS

1. ročník

Roč.	Téma	Výstup Žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky
1. ROČNÍK	1. Úvod do studia historie	• charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého vysvětlí, jaký je rozdíl mezi historií a dějepisem, objasní vznik historie jako vědy v souvislosti s ekonomickým a společenským rozvojem společnosti charakterizuje jednotlivé historické disciplíny, rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace • vysvětlí, s jakými metodami historik pracuje a porovná s metodami v jiných vědách • vysvětlí pojem pramen a uvede jejich typologii • vyjmenuje hlavní pomocné vědy historické a objasní jejich obsah • diskutuje o vztahu historie k jiným vědám • objasní hlavní mezníky v periodizaci dějin	• význam historického poznání pro současnost • práce historika, historické informace, jejich typy, účel a možnosti využití • historické metody prameny • pomocné vědy historické • vztah historie k ostatním vědám • periodizace dějin	M, F, VV, Z, Č P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě
	2. Pravěk	• objasní ve shodě s aktuálními vědeckými poznatky materiální a duchovní život lidské společnosti v jednotlivých vývojových etapách pravěku • charakterizuje pojem archeologická kultura • vysvětlí zásadní zlom ve vývoji lidstva v důsledku cílevědomé zemědělské a řemeslné činnosti • zařadí časově a prostorově hlavní archeologické kultury pravěku	• doba kamenná – paleolit mezolit neolit eneolit • doba bronzová • doba železná • naše země v pravěku • doba římská	Bi, Z, Ch, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě P 4 Environmentální výchova P 4.1 Problematika vztahů organismů a prostředí
	3. Starověk	• zdůvodní civilizační přínos vybraných starověkých společností, antiky a křesťanství jako základních fenoménů, z nichž vyrůstá evropská civilizace) • objasní židovství (vazbu mezi židovstvím a křesťanstvím) a další neevropské a kulturní systémy	• staroorientální státy (Mezopotámie, Egypt, Indie, Čína, oblast Syropalestiny) • antické Řecko • antický Řím	Č, Z, ZSV, VV, M, F P 3 Multikulturní výchova P 3.1 Základní problémy sociokulturních rozdílů

	• popíše určující procesy a události, uvede významné osobnosti starověkých dějin	• naše země a ostatní Evropa v době římské, civilizovanost a barbarství, limes romanus jako civilizační hranice • kulturní přínos starověku	
4. Středověk (raný středověk)	• objasní proces christianizace a její vliv na konstituování raně středověkých států v Evropě • vysvětlí podstatu vztahu mezi světskou a církevní mocí v západním a východním okruhu i projevy vlivu náboženství a církve ve středověké společnosti • definuje proměny hospodářského a politického uspořádání středověké společnosti 5. – 11. století a jeho specifické projevy ve vybraných státních celcích • charakterizuje základní rysy vývoje na našem území • vymezí specifika islámské oblasti • vysvětlí důsledky tatarských a tureckých nájezdů pro východní Evropu	• utváření raně středověké Evropy – byzantsko-slovanská oblast, francká říše a oblast západní, východní a střední • křesťanství, papežství, císařství, boj o investituru • počátky státních útvarů na našem území – Sámova říše, Velká Morava • český přemyslovský stát • ostatní slovanské státy, vznik uherského státu • románská kultura	Č, Z, VV, ZSV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě
5. Středověk (vrcholný středověk)	• definuje hospodářské a politické uspořádání středověké společnosti 11. – 15. století a jeho specifické projevy v jednotlivých zemích • charakterizuje základní rysy vývoje na našem území • použije vědomosti z předchozího studia a objasní význam tatarských a tureckých nájezdů pro vývoj Evropy a zánik byzantské říše	• venkovská a městská kolonizace • křížové výpravy • utváření vrcholně středověké Evropy (vznik španělské monarchie, Svatá říše římská, Uherský stát, Polsko, Rusko) • Český stát za posledních Přemyslovců a za Lucemburků • zánik Byzance, Osmanská říše • počátek kritiky církve a opravná hnutí • husitství • gotická vzdělanost	Č, Z, ZSV, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě P 4 Environmentální výchova P 4.2 Člověk a životní prostředí
6. Středověk (pozdní středověk) a počátky novověku	• umí vysvětlit nové filozofické a vědecké myšlenky, které byly zformulovány ve 14. – 17. století, zhodnotí jejich praktický dopad	• velké zeměpisné objevy a jejich důsledky • renesance a humanismus • reformace	Č, Z, ZSV, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

		• porozumí důsledkům zámořských objevů, jež vedly k podstatným hospodářským mocensko-politickým změnám • popíše základní rysy reformace a protireformace, vysvětlí důsledky pro další evropský a světový vývoj	• české země v době poděbradské, jagellonské • absolutismus ve Španělsku, Francii a Rusku • Anglie v 16. století	P 2.4 Žijeme v Evropě P 3 Multikulturní výchova P 3.1 Základní problémy sociokulturních problémů
--	--	---	--	--

2. ročník

2. ROČNÍK	7. Novověk	- vymezí základní myšlenky stavovství a absolutismu, uvede konkrétní projevy v jednotlivých zemích a příklady střetů - posoudí postavení českého státu uvnitř habsburského soustátí a analyzuje jeho vnitřní sociální, politické a kulturní poměry - pochozí třicetiletou válku jako střet reformace a protireformace v souvislosti s hospodářským	- mnohonárodnostní habsburská monarchie ve střední Evropě - třicetiletá válka - české stavovské povstání - anglická revoluce - vrchol absolutismu ve Francii - Evropa po třicetileté válce – habsburská monarchie, svatá říše římská – vznik Pruska	Č, Z, ZSV, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě
		- posunem ke kapitalistickému hospodaření, jako spor absolutismu s parlamentarismem - pochozí nutnost reformy a patentů, které podporují osvícenskou formu absolutismu	- osvícenský absolutismus Marie Terezie a Josefa II. - Polsko – trojí dělení - Rusko za Petra Velikého - Barokní kultura	
	8. Novověk – vznik moderní občanské společnosti	- určí a zhodnotí hlavní myšlenky a principy osvícenství a rozpozná jejich uplatnění v revolucích 18. a 19. století - na konkrétních příkladech jednotlivých států demonstruje postupný rozklad, zánik a proměny dosavadních systémů přes úsilí mocenských struktur o jejich udržení - posoudí význam ústavy a novou organizaci státu, uvede základní typy parlamentních státních systémů - vysvětlí emancipační úsilí národů a jednotlivých společenských vrstev - vymezí místo utváření českého novodobého národa v tomto procesu včetně jeho specifických rysů, - charakterizuje proces modernizace, vysvětlí průběh industrializace a její ekonomické, sociální a politické důsledky - rozpozná její ekologická rizika	- klasicismus a empir - osvícenství - průmyslová revoluce v Anglii - vznik USA - velká francouzská revoluce - napoleonské války - Vídeňský kongres - Evropa po Vídeňském kongresu - myšlenkové proudy 19. století - vlna revolučních a národněosvobozenecých bojů ve 20. a 30. letech 19. století - romantismus - naše země v době předbřeznové - revoluční rok 1848 + české národní obrození	Č, VV, Z, ZSV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě P 4 Environmentální výchova P 4.2 Člověk a životní prostředí

3. ročník

3. ROČNÍK	9. Svět v 2. polovině 19. století a vývoj evropských velmocí	• pochopí základní příčiny asymetrického vývoje Evropy a světa v důsledku rozdílného tempa modernizace • objasní tendence vývoje české společnosti ve 2. polovině 19. století	• viktoriánská Anglie • sjednocení Itálie a Německa • Francie mezi císařstvím a republikou – Pařížská komuna • habsburská společnost v 2. polovině 19. století - vznik Rakouska-Uherska • občanská válka v USA • rozpad osmanské říše • Rusko za posledních Romanovců • věda a vynálezy – 2. průmyslová revoluce • realismus a historizující slohy • velmoci na konci století • mezinárodní vztahy před 1. světovou válkou	Č, Z, VV, F, ZSV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě P 4 Environmentální výchova P 4.2 Člověk a životní prostředí
	10. Dějiny nové doby	• vysvětlí expanzivní záměry velmocí • vymezí základní znaky totalitních ideologií a dovede je srovnat se zásadami demokracie • objasní podstatu a příčiny agresivní politiky • vysvětlí souvislosti mezi světovou hospodářskou krizí a vyhrocením politických problémů, které byly provázeny radikalizací levicových a protidemokratických sil • popíše a zhodnotí životní styl moderní evropské společnosti a zhodnotí význam masové kultury	• první světová válka • Češi a Slováci v 1. světové válce • ruské revoluce • vznik ČSR • svět po 1. světové válce – Pařížská mírová konference • vývoj Evropy a světa ve 20. letech 20. století • ČR ve dvacátých letech • světová hospodářská krize • vývoj Evropy a světa ve 30. letech 20. století • ČSR ve třicátých letech + rozbití ČSR • svět v předvečer 2. světové války • věda a kultura v meziválečném období	Č, Z, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.1 Globalizační a rozvojové procesy P 2.4 Žijeme v Evropě

11. Druhá světová válka	• objasní vývoj politických vztahů, které vedly k vyvolání války • dovede charakterizovat jednotlivé válečné oblasti a vývoj bojů na jednotlivých frontách • popíše přelomové události ve vývoji na frontě v Evropě a v Tichomoří • popíše techniku a vynálezy, které se objevily během bojů • vysvětlí pozici odboje, domácího i zahraničního • zdůrazní význam vzniku protihitlerovské koalice • popíše život v Protektorátu Čechy a Morava a 2. odboj • vysvětlí působení holocaustu na konkrétních příkladech • vysvětlí nutnost porážky německého nacismu	• fáze války • napadení Polska a válka v sedě • napadení SSSR • vstup USA do války • vývoj na východní frontě • přelom ve válce – stalingradská bitva • otevření druhé fronty v Evropě • vývoj na frontách v Tichomoří • diplomatická činnost a vznik protihitlerovské koalice • globální a hospodářský charakter války, věda a technika jako prostředky vedení války, holocaust • Protektorát Čechy a Morava, druhý odboj • ukončení 2. světové války porážkou fašismu • osvobození a obnova Československa	Č, Z, VV, ZSV P 3 Multikulturní výchova P 3.1 Základní problémy sociokulturních problémů
-------------------------	--	--	--

4. ROČNÍK	12. Soudobé dějiny	• popíše vznik, vývoj a rozpad bipolárního světa, jeho politická, vojenská a hospodářská seskupení, vzájemné vztahy a nejvýznamnější konflikty • porovná způsob života a chování v nedemokratických režimech a v demokraciích • popíše postupné sjednocování Evropy na demokratických základech • vysvětlí vývoj třetího světa a rozpad kolonialismu • vysvětlí specifický vývoj Československa po 2. světové válce až do rozdělení	• bipolarita – přechod ke studené válce • Evropa a svět po válce (OSN, princip sociálního státu) • východní blok, jeho politický, hospodářský a sociální vývoj; SSSR jako světová velmoc; RVHP, Varšavská smlouva • euroatlantická spolupráce a vývoj demokracie; USA jako světová velmoc, vývoj v západní Evropě a USA • vývoj v socialistickém bloku • vývoj v ČSR – znárodnění, odsun Němců, komunistický převrat, upevnění totalitní moci – politické procesy, Pražské jaro, normalizace, třetí odboj • životní podmínky na obou stranách „železné opony“ • konflikty na Blízkém východě, vznik státu Izrael • dekolonizace; „třetí svět“ a modernizační procesy v něm, hlavní ohniska konfliktů – ekonomické, demografické a politické postavení v globálním světě • pád komunistických režimů a jeho důsledky; sjednocující se Evropa a její místo v globálním světě, sametová revoluce, cesta k EU • globální problémy moderní společnosti	Č, Z, ZSV, VV P 2 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech P 2.4 Žijeme v Evropě P 3 Multikulturní výchova P 3.3 Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi různého kulturního prostředí
----------------------	---------------------------	---	---	---